FRUKHT FUN VINT

Yosef Papyernikov

•

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

יוסף פּאַפּיערניקאָוו

פרוכט פון ווינט

אַרויסגעגעבן מיט דער מיטהילף
פון אליעזר פּינעס - פאָנד

יוסף פאַפּיערניקאָוו

„פּרוכט פון ווינט"

יוסף פּאַפּיערניקאָוו

פרוכט פון ווינט

(צווייטע אויפלאַגע)

די ערשטע איז דערשינען אין יאָר 1952
אין יאָהאַנעסבורג — אַרויסגעגעבן פון דער
יידישער קולטור־פעדעראַציע.

פאַרלאַג „אַליין" תל־אביב 1980

שער־שניט:

יהושע גראָסבאַרד

דפוס רנאות תל־אביב, טל. 623078

מיט זיך

מיט זיך

איינזאַם און מיט זיך אַליין־זיין —
קאָן מען אויך אויף אַ יאַריד,
נאָר מען דאַרף חוץ איינזאַם — ריין־זיין,
ווי אַ גוט־געשליפן ליד;

און מען דאַרף אויך זיין אַ גאַנצער,
ווי אַ קערן אין דער שאָל —
אַז עס זאָל ווי פון אַ פּאַנצער
אָפּשפּרינגען אַפילו שטאָל.

מיט איכה

מיט איכה האָב איך אָנגעהויבן מיין געזאַנג,
מיט איכה גייט אַוועק מיין יעדער טאָג,
ס׳באַגלייט אַ טרויער־ניגון מיך אין גאַנג,
און כ׳קלאָג...

נאָר ס׳איז נישט אַזוי שלעכט מיר, ווי מען מיינט,
און כ׳בין נישט אַזוי אָרעם, ווי מע זעט ; —
פון טרויער שלאָגט מיין ליכט, און כ׳בין געקריינט
ווען כ׳בעט...

מיט זילבערנעם ציטער

מיט זילבערנעם ציטער,
באַהאַלטן אין שטאָל פון דער קאַסע
ביים שניטער —
גיי איך אויף פעלדער,
די כוואַליעס די גאָלדענע שניידן,
און קלויבן,
און קלינגענדיק,
זינגענדיק —
ליידן
און לויבן...

מיט די וועגן

מיט די וועגן אויף די וועגן,
ליגט מיין וועג צעווישן אַלע.
שטיל און איינזאַם ווי אַ סטעזשקע,
נאָך פון קיינעם נישט באַטראַכטן,
טראָגט ער טעג און נעכט אַריבער
ווי די לאַסט פון שווערע וואָגנס.
איז ער טיף און איינגעשניטן
ווי אַ ווונד אַ נישט־פאַרהיילטע,
ציט ער ווייט זיך, הויך און העכער,
און פאַרלירט זיך אין די הימלען...

פון יעדן ליכט

כ׳פאַל פון יעדן ליכט אַרויס, אַ שאָטן
צעלייגט אויף אַלע פיר, אין אויסזען פון אַ הונט,
און כ׳וועך אין וועג פון אַלעמען געטראָטן,
און קיינער זעט נישט מיין צעברענטע ווונד.

ס׳גייען גייער איבער מיר אַריבער,
מיט פיס אין פרויען־שיך און שווערע שטיוול־טריט,
און כ׳ליג אַזוי אין ווייטאָקפולן פיבער,
און זינג אין שאָטן מיין דערהויבן ליד.

אַליין

כ׳בין אַליין און נישט אַליין —
אַ שטיין האָט אויך זיין ברודער — שטיין,
מיט מיר — דער ווינט
און גאַסן־הינט,
מיט מיר — בין איך,
און איך מיט זיך —
בין אַלץ, בין אַלץ —
אַפילו ווען דער חלף ליגט מיר אויפן האַלדז.

איינזאַמקייט

איינזאַמקייט — מיין לעבנס־שטייגער,
שטילקייט וועקט אין מיר די נייגיר,
ס'ליכט גייט אויף פון מיין אַליין־זיין,
ווי דאָס שווייגן קומט פון שיין־זיין...

נישט דעררעדט און נישט דערשריבן —
לעב איך אויס דעם טויט פון ליבן,
שווייג איך אויס דאָס שטומע וווּנדער
אומעטום צו זיין באַזונדער...

מיינע אויגן

מיינע אויגן שפּיגלען אָפּ אין זיך די פֿאַרב
פֿון אַלע צייטן:
זומער, ווינטער, האַרבסט און פֿרילינג,
טאָג און נאַכט; פֿון שעה צו שעה
האַלטן זיי זיך אין איין טוישן, אין איין ענדערן
און בייטן:
גראָ פֿון אומעט, רויט פֿון אויפֿגאַנג, פֿון באַגער
און בענקשאַפֿט — בלאָ.

אויף די ווייסלעכע שטייגן נעפּלען, וואָלקנס נידערן
מיט רעגנס,
בליצן, ווינטן, זאַוויערוכעס דרייען זיך אַרום אין זיי,
און אין מיטן אין די אַפּלען, בלאָנדזשעט איינזאַם
הינטערוועגנס, —
אַ פֿאַרחלומט קליינטשיק מענטשל
אין אַ טיפֿן, טיפֿן שניי.

׳וועל...

׳וועל ס׳גאַנצע לעבן האָבן צו דערציילן וועגן זיך,
זון בלייבן ווי אַ גרויסער נישט אַדורכגעלייענטער
בריוו,
ואָס עמעץ וועט פאַרזיגלט אים געפינען
נאָך מיין טויט,
ווישן אַלע כתבים פון מיין ׳טרויריקן אַרכיוו...

׳האָט קיינער נאָך נישט אויסדערציילט זיין לעבן
ביזן סוף,
: מענטשלעך האַרץ אַ פולס, איז ווי
אַ טרענקענדיקע שיף,
ען ציט זי נאָכן שטורעם אַ צעבראָכענע אַרויס,
אַר ס׳בלייבט איר שווער־באַלאַדנקייט פאַרלוירן
אין־דער־טיף...

אין־דער־שטיל

כ׳וועל אַזוי שוין אָפּלעבן אַ לעבן אין־דער־שטיל,
און היטן די חלומות, ווי אַ טויבן־נעסט אין מיר,
און הערן ווי פון טויטער שטילקייט
סקריפּעט אַזש דער דיל,
און ס׳עפנט זיך פון זיך אַליין ביי מיר אין שטוב
די טיר.

הערן, און נישט אויסדרייען אַהין צום שוועל
דעם קאָפּ,
נאָר זיצן רואיק, קוקן אויפן גראָען פלעק פון וואַנט,
און ציען זיך בדמיון מיט מיין אָרעם גוטס און האָב
אַריבער אין אַ לאַנד, וואָס איז נאָך קיינעם
נישט באַקאַנט.

פון צער

כ'בין שטום פון צער, ווי שטום עס איז די שכינה,
כ'שווייג און גיי אַ שווייגנדיקער דורך מיין
גראָען וועג,
מיין שפּראַך פאַר אַלץ און אַלע איז — נגינה,
מיט איר באַגלייט איך, ווי לוויה'ס, אַלע
מיינע טעג...

צו וואָס גערעדט? דאָס מויל וועט נישט דערזאָגן!
ס'וואָרט ליגט אויף־דער־פלאַך, דער טרויער
אין־דער־טיף,
און ס'האַרץ וועט צו דער צונג זיך נישט דערשלאָגן,
ווי ס'קאָן צום ברעג נישט צו אַ טרענקענדיקע שיף...

מיין שטערן

כ׳האָב געפּרעגט ביים הימל שטערן פון מזלות:
ווער פון אייך איז מיין? —
האָט אַ שטערן־בינט אין ציטער זיך צעשאָטן
און אַ שטערנדל אַ קליינס, אַ בלאַס,
אַ פונק די גרייס —
האָט אָפּגעריסן זיך פון אים
און, ווי אַ לייכטנדיקע טרער
גענומען פאַלן, פאַלן
און אַזוי — אַריינגעפאַלן
אין דער פינצטערער שויס פון דער נאַכט.

דער זומער גייט אַוועק

(עלעגיע)

דער זומער גייט אַוועק,
אָ, זומער, נעם מיך מיט.
עס שרעקן מיך דיך די טעג
פון לעצטן שניט,
אָ, זומער, נעם מיך מיט.

ליגט נאַקעט שוין דאָס פעלד,
איז אומעטיק און גראָ,
כאָטש שיין איז, שיין די וועלט,
ווי שיין ס'איז בלאָ,
נאָר אומעטיק און גראָ.

עס בליצט מיט האַרבסטיק גאָלד,
אין רויטן שקיעה־שיין,
און איך, איך וואָלט געוואָלט
אַ פויגל זיין —
אין רויטן שקיעה־שיין.

דאָס האַרץ פון וואַלד

כ׳טראָג מיט זיך אַרום דאָס האַרץ פון וואַלד:
דעם דינעם רויש, דעם סוד, דאָס טיפע שווייגן,
ליכט און שאָטן, אומעט דורכגעשטראַלט
פון קוקן דורך די פינגער, ווי דורך צווייגן...

פול בין איך מיט נעסטן אַלערליי,
און פול אין זיי מיט אַלערליי געזאַנגען,
גוט איז, גוט צו טראָגן ס׳האַרץ אַזוי,
און זיין אַליין, אין האַרץ פון וואַלד געפאַנגען...

איך בין דאָ

איך בין דאָ, איך בין דאָ אומעטום
און אין אַלץ, וואָס מיך רינגלט אַרום:
כ׳בין אין הימל, אין ערד און אין בוים,
אויף דער וואָר און אין חלום און טרוים.
און ס׳איז גוט אויף דער וועלט, אַזוי גוט,
אַז מען הערט אייגן רויש פונעם בלוט,
אַז מען פילט און מען ווייסט אַז מען לעבט,
און מען איז אינעם לעבן פאַרוועבט,
און מען לעבט זיך אין אין־סוף אַריין,
און מען טראַכט נישט פון אויפהערן זיין —
איז מען דאָ, איז מען דאָ אומעטום
און אין אַלץ, וואָס אונדז רינגלט אַרום.

כ׳האָב דאָס ליד מיינס דערפירט צו דער קורצקייט
פון פאַל פון אַ שטערן,
צו דער שווערקייט פון פאַל פון אַ פרוכט,
וואָס באַגראָבט זיך אין שטויב,
צו אַ שטילקייט אַזאַ, וואָס די נאַכט נאָר האָט
אוירן צו הערן,
ווי איך טראָג עס, דאָס ליד מיינס, אַזוי ווי
צום חלף — אַ טויב.

כ׳האָב דאָס ליד מיינס דערפירט, ווו געווען איז מיר
עפּעס פאַרבאָרגן,
און עס האָט די אַנטפּלעקונג אַ פּעטליע פאַרלייגט
אויף מיין האַלדז,
אַזאַ פּעטליע, וואָס ציט זיך מיר איין ביז צום
ווערן דערוואָרגן
און דערשטיקט פון די פּערזן, וואָס גראַמען זיך אָפּט
מיר מיט — אַלץ.

נישט דאָס

נישט דאָס האָב איך געמיינט ; נישט דאָס האָב
איך געוואָלט ;
נישט דאָס האָב איך געזייעט, וואָס איך שנייד ;
איך האָב אין אַלץ געגלויבט, געזען נאָר ליכט
און גאָלד,
און נישט באַמערקט דעם שאָטן ביי דער זייט...

נישט דאָס האָב איך געהאָפט, נישט דאָס האב
איך דערוואַרט ;
נישט דאָס האָב איך באַקומען, וואָס מיר קומט ;
מיך האָט גערופן וואָס, און ס'האָט די ווייט גענאַרט,
און מיר דעם וועג, דעם גלייכן, אויסגעקרומט...

נישט דאָס האָב איך געבענקט ; נישט דאָס האָב
איך געטרוימט ;
נישט דאָס האָב איך געזייעט, וואָס איך שנייד ;
מיין פרילינג איז אַוועק ; דער זומער האָט פאַרזוימט,
און האַרבסט איז שוין אויף פירות נישט די צייט...

זאָל זיין

זאָל זיין, אַז איך בוי אין־דער־לופט מיינע שלעסער,
זאָל זיין, אַז מיין גאָט איז אינגאַנצן נישטאָ,
אין טרוים איז מיר העלער, אין טרוים איז מיר בעסער,
אין חלום — דער הימל, נאָך בלאָער פון בלאָ...

זאָל זיין, אַז כ׳וועל קיינמאָל צום ציל נישט
דערלאַנגען,
זאָל זיין, אַז מיין שיף וועט נישט קומען צום ברעג;
מיר גייט נישט אין דעם, איך זאָל האָבן דערגאַנגען,
מיר גייט נאָר — דער גאַנג אויף אַ זוניקן וועג...

עס אַרט מיך נישט

ס׳אַרט מיך נישט, וואָס כ׳האָב די פּערל נישט
געפונען
כ׳האָב דערפאַר די טיפעניש דערגרייכט,
און פון־דער־טיף, דערהויבן און דערהייכט —
אַרויס צעשטראַלט מיט ליכט פון זיבן זונען —
אַרט מיך נישט, וואָס כ׳האָב די פּערל נישט געפונען...

מיין צער

אויב ס׳איז אַ גאָט פאַראַן — זאָל גיין פאַר אים
מיין צער,
וואָס כ׳האָב פון אַלע און פון אַלץ, פון זיין באַשאַף;
כ׳האָב צער פון הערשאַפט און געוועלטיקונג פון האַר,
און גרעסער צער — ופון אונטערטעניקייט
פון שקלאַף.

און צער האָב איך, אַזוי פיל צער פון זיך אַליין —
ווייל כ׳קאָן נישט הערשן און נישט אונטערטעניק זיין,
ווייל כ׳האָב אויף מיין און קיינעמס קאָפ
נישט ליב די קרוין,
און נישט דעם אויבן אָן, ווו ס׳פּאַלט איר ליכט
און שיין.

איך וויל נאָר וואָס מיר קומט, איך מאָן זיך נאָר
מיין שכר,
איך פאָדער נאָרמיין אָרט אויף אויסזינגען מיין ליד,
וואָס איז ביי מיר דאָס קינד, פון וואָס מען האָט
נאָר צער —
ווייל ס׳גייט אַרום אַן אומעטיקס, מיט
זייטיק־שטילע טריט.

מיין ליד

א.

פון טרויער, צער און פּיין,
איז אויסגעשטאַנען ס'ליד מיינס אין־דער־טיף,
ווי ביטער־וויין —
געשטעלט
צום טיש פון־דער־וועלט.

לחיים! — ווער עס טרינקט מיט מיר
און זינגט מיט מיר
מיין ביטער־ליד,
אַז ס'האָט אַ מענטש אַ לעבן לאַנג
געגלויבט, פאַרהייליקט און געקניט,
און איז שוין מיד געוואָרן, מיד
פון חלומען אַ לעבן לאַנג,
און פון אַרומגיין אויפן וועלט־יאַריד —
מיט לידער פון פאַרגאַנג.

לחיים אייך צום צווייטן מאָל! —
ווער ס'וויל מיט מיר אַראָפּ אין טאָל,
אין קילן טאָל פון מיין געמיט,
ווו ס'האָט דער אומעט זיך צעבליט,
און קוקט אין שאָטן פון די אויגן מיינע, בלאָ אַרויס
ווי העלע מאָרגן־שטערנדלעך,
וואָס גייען מאַטע אויס.

ב.

איך קען מיינע לידער, ווי מיינע צען פינגער,
איך בין זייער פאָטער
און זיי — מיינע קינדער;
ליב — האָב איך זיי אַלע
און פיינט זיי — אויך אַלע;
זיי זענען מיין פרייד
און נישט ווייניק — מיין טרויער —
ווייל כ'האָב זיי נישט שטענדיק צו געבן,
וואָס ס'קומט זיי...

און שטענדיק, פאַרנאַכט־צייט
ביי רויטקייט פון שקיעה
צעוויינען זיך ביטער אין מיר, מיינע לידער,
וויינען און שלוכצן, ווי סטרונעס
וואָס האַלטן אין פלאַצן...

ג.

זינג איך שוין אַזוי —
פון לייכטסטן ווינטעלע באַרירט,
פאַרכאַפּט פון יעדן אָטעם־צוג
פון יעדן שאָרך און שאָרוו.

איך גיי אין פרייד־געזאַנגען אויף
אין מאָרגן־רויט
און ברום אַן אומעטיקס מיר אָפּ
פאַרנאַכט צו מנחה־צייט.

זינג איך אָט אַזוי —
פאַראַן ביי מיר א סטרונע אָט אַזאַ,
א סטרונע פון א וויאָלאָנטשעל
וואָס איז פון אַלע כלי־נגינה
מיר צום נאָענטסטן צום האַרץ —
ווייל ס׳וויינט און שלוכצט אין אים
די שטימע פון אַ מענטש.

צו קינדער

כ׳וואָלט אַ ליד אייך, קינדערלעך, געזונגען —
האָב איך אָבער נישט קיין קינדער־לידער;
וואָלט איך אייך אַ מעשה׳לע דערציילן —
האָב איך נישט קיין קינדער־מעשה ווידער.

איך האָב, קינדער, לידער, נאָר פּאַר גרויסע,
און קיין מעשה׳לעך פון וואַלד און בערן,
איך, אַז כ׳זינג ווען, אָדער איך דערצייל־וואָס —
קאָן איך גרויסע ברענגען אויך צו טרערן.

ס׳זענען לידער פון מיין אייגן לעבן,
וואָס כ׳באַשרייב און האָב אַ סך באַשריבן
אָן אַ ביסל פרייד, אַזוי ווי ס׳איז מיר
איינגעקריצט ביז בלוט — אין האַרץ געבליבן.

ס׳זענען מעשה׳ס, אומעטיקע מעשה׳ס,
וואָס איר האָט נאָך צייט זיי, צייט צו הערן,
און איך ווינטש אייך, אַז פון זייער טרויער —
זאָלט איר, קינדער, אָפּגעהיטן ווערן.

פאַראַן אַזאַ צייט

פאַראַן אַזאַ צייט, ווען מען פילט נישט די צייט,
און מען זעט נישט ווי ס׳שטאַרבן צופוסנס די טעג,
און מען לאָזט זיך נישט טיף, און מען לאָזט זיך
נישט ווייט
צום פאַרגאַנג, ווו אַ מענטש גייט אויף אייביק אַוועק.

און פאַראַן איז אַ צייט ווען מען פילט זי אַזוי,
ווי דאָס אייגענע זיין, ווי דעם אייגענעם טראָט,
און מען זעט דעם פאַרגאַנג, א פאַרגאַנג,
וואָס טוט וויי,
ווי ביים זען דאָס אַרויספירן פרוכט פון א סאָד.

אַזאַ צייט איז ביי מיר, און איך פיבער זי דורך
מיט דער היץ פון אַ טאָג אין סוף־זומער אין פעלד ;
ס׳איז א צייט, ווען דאָס ווייטסטע ווערט נאָענט
און ליב,
ווי ביי אײנעם, וואָס קוקט מיט פאַרגאַנג, אויף
דער וועלט.

אין לאַנד פון חלומות

א.

א גליק נאָך, וואָס ס׳איז דאָ א לאַנד אויף קאָנען
זיין מיט זיך,
אויף קאָנען הערן אייגן האַרץ־קלאַפּ, אייגן שטים
פון בלוט,
און פילן בלויז ווי פליגל פון מחשבות טראָגן דיך
צום באַרג־שפּיץ, ווו דער פליענדיקער קעניג
אָדלער — רוט.

און גוט איז אינעם חלום־לאַנד צו זיין מיט
הימלען נאָנט,
און נאָנט אין זיי — מיט יעדן מעטעאָר, וואָס לייכט
און העלט,
און מיט די הימלען — צופאַלן צו יעדן האָריזאָנט,
וואָס פירט צום וועג פון אין־סוף פון דער
וואונדערלעכער וועלט.

און גוט איז, וואָס אין לאַנד פון חלום, גייט נישט
דורך קיין קריג,
און ס׳טרעט קיין פוס אַריין אין אים מיט
זעלנערישע טריט.
עס הענגט אין לאַנד פון חלום און פון טרוים
די בלאָע וויג,
אין וואָס עס וויגט זיך יעדן דיכטערס ניי־געבוירן ליד.

ב.

דער חלום איז אַ טרייסט דער וואָר דער גראָער,
(וואָר איז: קאַלטער, פעלזן־האַרטער ברעג).
מיט חלום איז דאָס לעבן מיינס דאָס גאַנצע
ווי אין ימען בלאָקייטן אַוועק.

נאָר, כ'בין נאָך אַלץ דער זעלבער בעל־חלומות,
ס'איז מיין איינציק ביסל פרייד און גליק —
צו קאָנען גיין צום לאַנד, צו מיין נישטדאָאיק,
דורך מיין פערזן־אויסגעבויטער בריק.

און זינגען, ווען עס זינגט זיך נישט אַפילו,
(זינגען איז פון גורל מיר באַשערט),
באַזינגען, ווי עס פאַלן מזל־שטערן
פאַר די גליק־באַדערפטיקע אויף דר'ערד.

און זינגען אין־דער־שטיל דאָס ליד, דאָס שטאַרקע,
ס'ליד פון טיפן קוואַליקן געטראַנק:
געזאַנג צו מענטש, געזאַנג צו ברויט און פרייהייט,
און צום ריין־דערהויבענעם געדאַנק.

ג.

חלומות מיינע ליכטיקע און גרויסע! —
כ'האָב אייך קיינס נישט אויף־דער־וואָר דערקענט,
ווי בלאָע פייערן אַרום מזבחות —
האָט איר פרום און גלויביק אויסגעברענט.

איצט טליעט איר חלומות, ווי די שייטערס,
און איר רויכערט, רויכערט פויל און לאַנג,
און ס'לעקט דער רויך די בין־השמשות־ראַנדן
פון מיין העלסטן, זוניקסטן פאַרגאַנג.

און ס'לעשן זיך און טונקלען מיינע הימלען,
וואָס געזען האב איך נאָר בלאָ און ראָז,
ווי ס'זעט א בעל־חלומות, און אַ קינד —
ווען ס'קוקט אויף אַלץ דורך פאַרביק גלאָז.

עס מעג אַמאָל און ס'דאַרף אַמאָל אַ גרויסער
אויכעט זיך א שפּיל־טאָן ווי אַ קינד,
און בויען אין־דער־לופט די שלעסער זיינע,
און אַליין — זיך אָנשפּאַרן אָן ווינט...

חלומות, וויפל האָב איך אייך געהאַט שוין!
וויפל האָט איר מיך געמאַניעט און פאַרבלענדט!
ווי בלאָע פייערן אַרום מזבחות —
האָט איר פרום און גלויביק אויסגעברענט.

כולו אויער

כ׳בין כולו אויער; בלויז געהער —
ווי ס׳איז דער האָז אין וואַלד;
דאָס ערשטע וואָס דערגייט צו מיר
איז דאָס, וואָס ברעכט זיך,
דאָס, וואָס רייסט זיך אָפּ און פאַלט,
ווי פון אַ בוים אַראָפּ
און שלאָגט זיך אָן אָן דר׳ערד —
מיט ווייטיק וואָס עס פילט נאָר דער,
וואָס הערט.

און הערן, הער איך (צום באַדויער) —
אַלץ, וואָס קלינגט מיט צער און טרויער.

אַ גענידערטער

כ׳געפין זיך אַ גענידערטער אין תהום פון אייגן „איך״
וווּ ס׳זענען פעלזיק אָנגעוואַקסן שטיין אויף שטיין,
וווּ כ׳גיי מיט אויגן־לעמפּלעך צוויי, געצונדענע אין זיך,
און — זוך דעם רויען סוד, אין הייל פון מיין געביין:
צעלאָפן ליגט די פינצטערניש זיגזאַגיק ווי אַ שלאַנג
און ס׳האַקט די שטיינער, טראָט נאָך טראָט —
די שאַרף פון מיין געדאַנק.
וואָס ווייטער כ׳גיי — אַלץ ווייטער ציט די
ווייטקייט זיך מיר אויס,
וואָס טיפער כ׳זינק — אַלץ טיפער וואַקסט די טיף
מיט מיר
און כ׳ווייס נישט צי איך וועל נאָך ווען פון זיך
אַליין אַרויס,
צי כ׳וועל געפינען אויף צוריק — פון לאַבירינט
די טיר.

ביים ים

א.

איך וווין ביים ים, און בענק נישט איינמאָל
נאָך אַ טייך —
ווייל אַלץ, וואָס גרויס איז — מאַכט מיך קליין,
נאָך קלענער ווי איך בין,
און ס׳דריקט אויף מיר דאָס ענדלאָזע,
וואָס מאַכט פאַרלוירן־גיין. —

דערפאַר — ביים ים — מיין בענקשאַפט נאָך אַ טייך,
אַ טייך, וואָס קוקט פון בערג און טאָל אַרויס
אַ גאָלדענער, אַ זילבערנער, אַ הימל־בלאָער,
ווי אַ מעדאַליאָן אויף גרינער שויס פון ערד.

אַ טייך, וואָס לאָזט זיך מיטן אויג אַרומנעמען,
און איז אַליין אַן אָפן אויג אַ קלאָרס,
געדיכט אַרומגעוויעט און אַרומגעברעמט
מיט גראָז מיט הויך, מיט באַמבוסן,
מיט צוקער־שטעקנס און לולבים,
און מיט ווערבעס, וואָס מען זעט זיי שטיין,
ווי מיט אַ פוס אין וואַסער — צוואָגנדיק די קעפּ.

דערפאַר — ביים ים — מיין בענקשאַפט נאָך אַ טייך,
וואָס שפּיגלט אָפּ דעם פאַרביקן אַרום,
און ווייזט ווי אין אַ בילד, אַן אַקוואַרעל —
די גאַנצע שיינקייט — מיטן קאָפּ אַראָפּ.

ב.

ס׳קען מיך שוין דער ים —
פון מיינע טעג, וואָס כ׳ברענג אים צו טראָגן,
ווי גאָלדענע ארונס פאַרקלאַפּטע מיט טויט
פון איינטאָגיקע קינדער...

ער קען מיך פון זען —
ווי כ׳ברענג זיי אַליין אויף די אַקסלען צו טראָגן,
און לאָז זיי אָפּ, געוויקלט אין לייוונטן פון נעכט,
ביי אים אין האַפן...

פון זען —
ווי כ׳זיץ מיין שבעה אָפּ
צופיסנס מיין טויטן באַגאַזש — — — — — —
ביי זיין ברעג.

דערפאַר: פאַרנאַכט, ווען ס׳טונקט די זון זיך
רויט צעפלאַקערט, ווי אַ ברענענדיקע שיף, —
זע איך הויפנס מושלעס אויסגעשפּיגן אויפן ברעג,
ווי ס׳וואָלט דער ים מיר אויסגעצאָלט פאַר מיין
עקספּאָרט,
און אויסגעביטן מיר אויף שערבלעך — מיינע טעג.

ג.

ים, דו גרענעצלאָזער ים,
באַשערט איז מיר צו זיין דיין אָפטער גאַסט;
איך גרייט זיך ווידער ברענגען דיר מיין לאַסט,
מיין וואַנדער־לאַסט פון שווער־געמיט;
איך גרייט זיך ווידער לערנען זיך ביי דיר
צו ווערן מיטן שטורעם היימיש און געניט,
ווי דיינע קאַפּיטאַנען אויף די שיפן;
כ'גרייט זיך ווידער אויף אַ שיף־דעק, שטיין
און טראַכטן וועגן דיינע טיפן,
וואָס זיי האָבן שוין נישט איין שיף
אין דיין אָפּגרונט ליגן,
און נישט איין מענטש — איינגעשלונגען,
און צוריק, אַ טויטן — אויסגעשפּיגן.

ד.

שלינג נישט, שלינגט נישט, שיף, אַזוי די מיילן,
זאָל דער ים נישט גאַווערן, נישט שוימען,
ס'איז נישטאָ זיך וואָס מיט מיר צו איילן,
כ'האָב סיי־ווי נישט גאָרנישט צום פאַרזוימען.

כ'ווייס שוין וואָס און ווער ס'איז מיין דערוואַרטער-
בין איך נישט פון אומגעדולד געצונדן;
ס'פאַרט מיט מיר דער גורל מיין דער האַרטער,
וואָס ער לערנט קאָנען איבערווונדן, —

איז נישטאָ זיך וואָס מיט מיר צו איילן,
און מיט מיר — זיך אין דער ווייטקייט שניידן.
שלינג נישט, שלינג נישט, שיף אַזוי די מיילן —
אויף צו ברענגען מיך צו נייע ליידן.

ה.

ים, ווי ליב איך האָב דיין רו!
ס'קאָן קיינער נישט אַזוי באַרואיקן, ווי דו, —
ווען ס'וויל א מענטש אַנטלויפן פון דער ערד,
וואָס ווערט מיט בלוט פון רויב און מאָרד גענערט.

ווי גוט איז ים, ווי גוט איז מיר מיט דיר,
אפילו, ווען ביסט בייז, און שוימסט פאַר כעס,
און גייסט דעם ברעג אַריבער,
נישט ווי ס'גייט אַ מענטשן־ים — פון האַס.

ווי ליב איך האָב דיך, ים.
ווי ליב אין אַלע דיינע צייטן;
ווערט מיר ענג ווען — טראַכט איך וועגן דיר,
און מער נאָך — וועגן דיינע גרענעצלאָזע ווייטן.

ו.

האָט די שיף גערירט פון ברעג —
זענען מעוועס נאָך איר נאָך —
פליען זיי אַזוי שוין טעג,
מיט געפלאַטער און געפאָך,
ווי זיי וואָלטן אונדז באַגלייט,
אונדז און — אפשר מיך נאָר, מיך,
וואָס כ'בין שטענדיק, שטענדיק גרייט
אַלץ צו לאָזן הינטער זיך
און אַוועק, ווייל סיי־ווי־סיי
פעלט מיר דאָס וואָס קניפּט און בינדט,
און — כ'בין פריי, אומהיימלעך פריי,
ווי דער ים, און ווי דער ווינט.

בלינדע, צום ים

גייען בלינדע אויף שפּאַציר צום ים:
צען בלינדע ווי לונאַטיקער אַנטקעגן זון...
צען פאַרמעטענע פּנימער
ווי ציפערבלעטער אָן די ווייזער —
טראָגן געלע צען לבנה־אויפגענג,
מיט דער קראנקער וואַכזאַמקייט
פון נאַכט אין מיטן טאָג;
און ס׳טראָגן צען פּאָר אויגן־לעכער
אָנגעפילט מיט ווייסלעכץ
און מיט ברעקלעך אַפּלען —
שטיקלעך האַרטע חלב־שמעלץ,
מיט צוגעטריפטע שוואַרצע שטיקלעך קנויט,
פון צען פּאָר אויסגעברענטע ליכט אין לייכטער.
גייען בלינדע אויף שפּאַציר צום ים.

די גרינע ראַסע

די וועלט, די גאַנצע וועלט
איז די היים פון דער ראַסע דער גרינער,
די היים פונעם ביימער־פאָלק.

אומעטום רייך
און אין ערגעץ נישט פרעמד אויף גאָטס ערד —
רעדט דאָס ביימער־פאָלק
איין און דאָס זעלביקע לשון:
דאָס לשון פון שווייגער,
וואָס טראַכטן און זוכן דאָס וואָרט —
אין די אייגענע טיפן,
און רעדן צו יענע וואָס הערן די שטומקייט אַליין.

אין אַ וואַלד

אין אַ וואַלד, אין אַ געדיכטן,
וואָס איז פול מיט זיך אַליין,
פול, און ווי אַ נעץ מיט וועגן —
נישט פון זיי אַרויסצוגיין —

וואָלט איך וועלן זיך פאַרלירן
אינעם גרינעם ביימער־ים,
און צו אָטעמען די שטילקייט
פון אַיעדן בוים און שטאַם;

און צו טרינקען ווי אַ היילונג
פאַר דערשעפונג און פאַר ווײ —
אַלע ריחות, אַלע זאַפטן,
וואָס זיי טריפן קיל פון זיי;

און צו זיין ווי זיי, בלויז אויער,
בלויז געהער און טיף געהאָרך
פאַרן דינסטן רויש פון בלעטער,
פאַר אַיעדן שאָרוו און שאָרך;

און פאַר יעדע שפּראַך פון קלענסטן,
ציטעריקסטן וואַלד־בעל־חי,
וואָס היט אָפּ דאָס ביסל לעבן,
און האָט מורא פאַר דער פריי...

בענקשאַפט נאָך וואַלד

אין בענקשאַפט נאָך וואַלד —
האָט דער דמיון געפירט מיך צו אים
און אַריינגעפירט — נישט אויף אַרויסצוגיין —
טיף אין זיין וואַלדגעווילד,
ווי אין אַ נעץ אַ געדיכטער,
אַ נעץ, ווו די זון, ווען זי זעצט זיך —
פאַלט אויכעט אַריין ווי אַ פישל אַ גאָלדנס,
וואָס צאַפּלט און ציטערט און, לעשט זיך.

גיי איך אַרום אָט אַזוי אינעם וואַלד פון מיין דמיון —
אויך די נעכט ווען עס רעגנט מיט שטערן,
וואָס פאַלן אין אים, ווי די לייכטווערעם,
אָדער — אין נעכט, ווען די האַלב־ראָד פון מולד
באַשטעקט אַלע ביימער מיט זילבערנע קאַמען,
וואָס שיינען אַרויס, ווי פון פרויען־פריזורעס.

פון ווייטן אַ וואַלד

פון ווייטן אַ וואַלד — א וואַלדיקע וואַנט,
וואָס פאַלט מיט דער גרינקייט —
אין בלאָקייט אַריין —
דערמאָנט מיך, דערמאָנט אָן אַ ליכט אָן אַ העלס,
אַזאַ, וואָס געווען איז און וועט שוין נישט זיין.
דערמאָנט מיך אַ חלום, אַ חלום — אַ וואָר:
אַ לעבן אַ יונגס מיט צעשויבערטע האָר,
מיט הירשענע אויגן,
און הירשענע פיס,
מיט גרייט־זיין אַ לויף־טאָן,
אַ שפרונג־טאָן, אַ ריס,
אַ ברעך און אַ שליידער,
אַ הילך אויף אַ קול,
וואָס פאַלט ווי אַ יאָדרע אַרויס פון דער שאָל,
אַ שאָל פון אַ לעבן אַ יונגס, וואָס פלאַצט אויס —
אין צייטיקן זיך
אויף דער ערדישער שויס.

אין גאָלדיק־גרינעם ליכט

מיט וואַלד אין גאָלדיק־גרינעם ליכט און שאָטן—
טויכט, אויף הירשנפּיס, מיין יוגנט אויף,
כאָטש ס'איז מיט וואַלד זיך נישט צונופגעוואַקסן
אין די טעג די זוניקסטע, אין לויף
פון יאָרן, וואָס זיי זענען אויפגעגאַנגען
העל, ווי ווייץ און קאָרן אויפן פעלד, —
אויף וואָס דאָס לעבן מיינס האָט יונג, — צעשראָקן,
אירע ערשטע הירשנטריט געשטעלט —
מיט אויגן אויפגעריסענע פון ווונדער
און אַריבערקוועלנדיקער פרייד,
פון וואַקסן און פון בליען — אָן צו אַנען
וועגן אַפּבלי און געפאַר פאַר טויט, —
ווי ס'וואָלט דער טויט געווען אַ קינדער־מעשה,
פּונקט ווי אַלע מעשה'ס אויסגעטראַכט,
אַ מעשהלע, נאָך וועלכער, קליינוואַרג, האָבן
מורא אין־דער־פינצטער זיין ביינאַכט, —
ווי מיך, אַ גרויסן — שרעקן מיינע טעג שוין,
טעג, וואָס גייען דורך ווי דורך אַ בראַנד...
איז גוט אַמאָל פון ווילדן וואַלד פון גרויסע —
זיך אַריינכאַפּן אין קינדערלאַנד —
צו טאָן אַ קוק אַריין אין גאָלדיק־גרינעם
דורכזיכטיקן, בלאָנדן, יונגן וואַלד,
פון וואַנען כ'הער פון צייט צו צייט מיין יוגנט,
ווי זי לויפט דאָרט, ווי אַ הירש, און פאַלט...

אַליין אין וואַלד

פאַרבלאָנדזשעט איך אַמאָל אין וואַלד־געדיכטעניש
איז ס׳ערשטע שרעק־געפיל וואָס מיך באַפאַלט:
אַ מענטש! אַ מענטש, אַליין אין וואַלד...
ערשט נאָכן פּחד פאַרן מענטש —
גייט־אויף אין מיר די שרעק
פאַר וואַלד־חיות, וואָס ליגן ווו פאַרשטעקט
אין נאָרעס און איןביימער־אויסגעהויל
און, זענען נאָך אַ פעטן ביסן — פויל
און נישט אויף איבערפאַלן גרייט —
ווי ס׳זענען מענטשן גרייט, אויך זאַטערהייט...

עפּעס זינגט זיך מיר נישט

עפּעס זינגט זיך מיר נישט לעצטנס, האָב איך
אפשר אָפּגעזונגען?
ווּ און ווען דאָס, האָט דאָס שוואַנען־ליד מיינס
ערגעץ אָפּגעקלונגען?

אָפּגעזונגען — טאָ פון וואַנען נאָך אין מיר דער
יוגנט־ציטער,
און דער פלאַטער, און דער אומרו פון אַ פויגל
פאַר געוויטער.

טאָ פאַרוואָס נאָך אַ קאַפּריזנער, א פאַרבענקטער,
א באַטריבטער,
און נאָך אַלץ אַ בעל־חלומות, און נאָך אַלץ
אַזאַ פאַרליבטער?

זענען דאָס נאָר פייער־פונקען? בין איך
אָפּגעבליט געוואָרן?
בליען שוין נישט מיינע אויגן, ווי די בלימעלעך
אין קאָרן?

עפּעס ווילט זיך מיר נישט גלויבן, אַז איך האָב
שוין אָפּגעזונגען,
אפשר האָט עס בלויז אַ קאָסע אויף אַ שטיין
ווּ אָפּגעקלונגען?...

מיט דער וועלט

מיין יוגנט

ס׳איז היינט פאַר מיר מיין יוגנט דורכגעלאָפן,
ווי אַ יונגער הירש מיט בלוט פאַרגאָסן,
דורכגעלאָפן — דורכגעשאָסן
פון אַ בייזער, הייסער קויל —
האָט רויטער שוים ביי אים געזעצט
פון נאָז און מויל,
און שקיעה — פון די אויגן אים גערונען,
און אַזוי אין לויף, —
די הערנער־קרוין די גאָלדענע פאַרלוירן,
און אין יונגן וואַלד — דעם טויט געפונען.

א גרויסע וועלט

אַ גרויסע וועלט — אויף צום פּאַרלוירן־גיין,
און מיר איז ענג אין איר — דערשטיקט צו ווערן,
כ׳בין אין איר אַ אַ פויגל אַ געפאַנגענער,
און כ׳זינג נישט דאָס, וואָס איך אַליין וואָלט
ווען הערן:

די אָדע צו דער גרענעצלאָזער פריי,
וואָס קיניגט ענדלאָז איבער אַלע ספערן
און מאַכט נידעריק אַיעדע הימל־הייך,
און נאָענט — מיטן גאַנג פון אַלע שטערן.

די וועגן

מען קאָן ביי אַ וואַסערפאַל אויסגיין פון דורשט
און שטאַרבן פון הונגער — אויף פעלדער מיט ברויט.

מען קאָן אויף א גלייכן און זיכערן וועג
אַריינפאַלן בלינד אין די אָרעמס פון טויט.

מען קאָן און מען קאָן (ס׳איז אַן גורל געווענדט)
אַזוינס וואָס מיר וועלן עס קיינמאָל פאַרשטיין.

די וועגן — זיי פירן אונדז אַלע „אַהין"
ווו ס׳ווילט זיך אַ זעלבסטמערדער אויכעט נישט גיין...

דאָס וואָרט

דאָס וואָרט, דאָס גרויסע וואָרט
פון נביאים, פּראָפעטן,
פון זינגער — פּאָעטן,
צו וועלכע ס'האָבן אויערן
אַמאָל זיך צוגעהערט;
דאָס מענטשלעכע וואָרט
דאָס וואָרט,
אינעם טעגלעכן גאַנג —
פונעם מענטשלעכן מויל —
דאָס וואָרט האָט פאַרלוירן די ווערט,
האָט פאַרלוירן דעם קלאַנג,
האָט פאַרלוירן די וואָג,
איז געוואָרן די נוס
וואָס איז ליידיק און הויל,
איז געוואָרן דאָס וואָרט
פונעם מלך אין קאָרט...

אַ דיכטער — אַ זינגער

אַ דיכטער איז אַ זינגער — דאַרף ער זינגען,
זינגען ווי דער פויגל — מאַי,
נאָר ס׳וועט דער שענסטער זינגפויגל, פאַרשפּאַרט —
נישט זינגען, ווי אים זינגט זיך אויף־דער־פריי.

געזאַנג דאַרף רוים, דאַרף פרייהייט
און געזונטע לופט, וואָס ריין איז, פריש,
און ס׳דאַרף אַ דיכטער, ווען ער „גייט צו ליד״ —
אַן אָפן פענצטער און אַ ריינעם טיש,
אַ ריינע פעדער, ריינעם טינט,
און ריין־זיין דאַרפן מער פון אַלץ ביי אים —
די הענט —
ווי בעתן אָפּנעמען אַ ניי־געבוירן קינד.

אַ דיכטער — אַ קינד

אַ דיכטער איז אַ גרויס קאַפּריזנע קינד,
וואָס איז נישט שטענדיק און נישט יעדן צום
פאַרשטיין;
אַ קינד, וואָס טרעפט נישט איינמאָל
אין־דער־בלינד —
ווו זעעוודיקע ווען נישט דערגיין.

און ווי אַ קינד — קאָן זיין אַ דיכטער מילד,
ווי איינגענומען אין דער בלאָער וויג פון טרוים;
און ווי אַ קינד — קאָן זיין אַ דיכטער ווילד,
און ווי געבונדן — רייסן זיך פון צוים.

אַ דיכטער־קינד איז אויך פאַרשפּילט אַ סך,
פאַרשפּילט מיט וואָרט, פאַרשפּילט מיט פאַרב
און קלאַנג,
מיט ליד־געבוי, וואָס הייבט זיך אָן פון דאַך —
אויף זיילן פון געפיל און פון געדאַנק.

און ווי אַ קינד — קאָן אויך אַ דיכטער ווען
צעשטערן, וואָס ער האָט געבויט ביז ווערן מיד,
און אויך, נישט יונג — נאָך אַלץ זיך יונג צו זען,
נאָך אַלץ ביים אָנהייב פונעם ערשטן ליד.

קליינע לידער

קליינע לידער — גרויסע ווייען,
ווערט נישט לייכט דאָס וואָרט געבוירן —
זענען לידער אויסגעשרייען,
אין אומענדלעכקייט פאַרלוירן.

זענען לידער קורץ ווי ס'לעבן —
ווען מען איז דעם זין דערגאַנגען
ביז צום מער־נישט־קאָנען־געבן,
און נישט קאָנען מער פאַרלאַנגען.

אפילו פייגל...

אַפילו פייגל זינגען אויך נישט פליענדיק —
(זיי מוזן, זינגענדיק — אויף עפּעס שטיין...),
און דאָרט ווו פייגל בויען זיך קיין נעסטן נישט —
וועט זיך אַ זינגפויגל אין זינגען נישט פאַרגיין.

אַ דיכטער וועט נישט לידערן אין וויסטעניש,
ווו ס'האָט קיין אַקער נישט פאַרזוכט די ערד.
געזאַנג לשם געזאַנג און אין התבודדות —
איז גוט צו זינגען — ווען מען ווייסט אַז עמעץ הערט...

אין־דער־נאַכט

ווי דער טאָג פאַלט אין שויס פון דער נאַכט —
פאַלן קעפ דאַן אַריין אין איר שויס;
וועגן וואָס נאָר בייטאָג ווערט געטראַכט —
וואַקסט ביינאַכט אַ סך גרעסער נאָך אויס.

אין־דער־נאַכט הייבן שטורעמס זיך אויף,
און דער פיבער ביים דעם, וואָס איז קראַנק;
אין־דער־נאַכט זעט אַ מענטש דעם פאַרלויף
און סך־הכּל פון יעדער פאַרגאַנג.

אין־דער־נאַכט איז מען פול מיט באַגער
און פאַרלאַנג אויסצולעבן זיך פריי;
אין־דער־נאַכט איז מען פול מיט געהער
צום געקלאָג פון אַ יעדן בעל־חי.

ס'איז די נאַכט פול מיט פחד און סוד,
און מיט אויפבליץ פון העלסטן געדאַנק;
אין־דער־נאַכט זוכט אַ גאָטלאָזער — גאָט,
און אַ דיכטער — זיין אייביק געזאַנג.

ווערט אומזיסט

ווערט אומזיסט דאָס וואַרטן און דאָס האָפן —
איז אַ טרייסט די נאַכט, וואָס לאָזט דיך שלאָפן,
צו פאַרשלאָפן דיין נישט איבערטראָגן
דאָס, וואָס האַלט דיך וואַכערהייט דערשלאָגן.

ווערט אומזיסט דאָס האָפן און ׳דאָס וואַרטן—
איז אַ טרייסט, דער חלום צום געגאַרטן ;
חלום, וואָס מאַכט נאָענט אַלע ווייטן,
ווען ער קומט אין שלאָף די וואָר פאַרבייטן.

פאַר מענטשן

פאַר מענטשן, וואָס זענען דערשלאָגן ווי הינט, —
איז שווער צו פאַרטראָגן ס׳געוואָי פונעם ווינט,
וואָס קלאָגט און וואָס וויינט זייער גורל־געוויין,
און ס׳שרעקט זיי ווי קינדער — דאָס בלייבן אַליין,
דאָס הערן אין דונער, דאָס זעען אין בליץ —
נאָר דראָאונג, נאָר רשעות, נאָר ציינער־געקריץ,
וואָס צווינגט זיי אַ לעבן צו גיין אָן־אַ־זייט —
ווייל נאָנט איז זיי יעדע געפאַר — פון־דער־ווייט.

ענלעכקייט

ס'האָט יעדער מענטש אַן ענלעכן צו זיך
(די ענלעכקייט וואַרפט אָן אַ מאָל אַ שרעק)
דו קוקסט אויף איר און פרעגסט זיך: דער בין איך?
און — דרייסט פון זיך אַליין דעם קאָפּ אַוועק.

נאָר ווי אַנטלויפט מען עס פון זיך אַליין —
אַז אויך אַ קרומער שפּיגל שפּיגלט אָפּ
און זעסט זיך פּלוצעם קאָמיש גרויס פון קליין,
און מיט אַן ענלעכן אַרויפגעזעצטן קאָפּ.

דער מענטש אינעם מענטש

דער מענטש אינעם מענטש קוקט אַרויס
פון די אויגן
וואָס זענען די מוסרים פון אַלע באַגערן:
אַמאָל איז דער בליק ווי אַ פייל פונעם בויגן,
אַמאָל — ווי אַן אויפלויכט פון וואַרעמע טרערן.

איך קען זי, די אויגן־שפּראַך, בעסער פון אַלע
לשונות, אויף וועלכע ס'קומט אויס מיר צו רעדן —
זי איז מיר מיט ווונקען ווי פונקען — מגלה
אַזוינס, וואָס איז ווייט נישט פאַרשטענדלעך
פאַר יעדן.

עס העלפט נישט...

עס העלפט נישט דאָס שפּילן, די מאַסקע,
דער גרים —
עס בייט זיך דאָס פּנים, עס בייט זיך די שטים,
די פאַרב פון די אויגן, די פאַרב פון די האָר,
נאָר — ס׳קומט מיטן האַרץ קיין פאַרוואַנדלונג
נישט פאָר —
מען גייט נישט אַרויס פון דער אייגענער הויט.
מען בלייבט וואָס מען איז — פון געבורט ביזן טויט.

ווי העל, ווי גרויס

ווי העל, ווי גרויס איז די לבנה היינט,
ווי זילבער־בלאָ, ווי דורכזיכטיק איר שיין —
ווי שלאָפט מען אונטער אָט אַזאַ לבנה איין?
ווי שלאָפט מען איין, ווען ס׳אויג איז פול מיט ליכט,
און ס׳האַרץ — מיט פּיין?

ווי שלאָפט מען איין, ווי שלאָפט מען איין —
ווען ס׳ציען פאַר די אויגן שוין פאַרביי,
ווי בילדער אויפן לייוונט פון עקראַן:
געלאָדן קאַראַוואַן נאָך קאַראַוואַן
מיט יאָרן, ווי די מילגרוימען, מיט טעג,
וואָס יעדער טאָג איז אַ פאַרמעג,
אַן אוצר, וואָס מען האָט אַליין פאַרשווענדט,
אַליין, אַליין —
צעביטן גרויס אויף קליין,
געוואָרפן איידל־שטיין, אויף פעלזיק רויען שטיין,

און מיטן פייער פון דער זון — געצונדן און געברענט
פאַר גליק, פאַר יוגנט־גליק,
געריסן בריק נאָך בריק,
געוועזן זיך אַליין דער גרעסטער פיינט.
און היינט? און היינט?

— — — — — — — — —

ווי גרויס, ווי העל איז די לבנה היינט!
ווי זילבער־בלאַ, ווי דורכזיכטיק איר שיין!
ווי שלאָפט מען אונטער אָט אַזאַ לבנה איין?!

סוף־זומער

אַ צעשטראַלטער און אַן אויסגעבעטער,
ווי אויף בונטע טעפּיכער פון בלעטער,
אין אַ גאָלדן בעט —
געלעגן איז דער זומער אָט אַזוי,
און טרוקן אונטערהוסטנדיק גערעדט:
— כ׳פאַרגיי, כ׳פאַרגיי,
נאָר טרויער נישט, פאַרשטיי,
דאָס בעסטע איז פאַרשטיין,
אַז איך און דו, אַז אַלץ און אלע
קומען מיר פאַרגיין,
אַז דורכן טויט נאָר קומט מען
אין דער אייביקייט אַריין,
און ס׳איז אַ שאָד, אַ שאָד דערווייל אַ רגע, אַ מינוט
פאַרהאַלטן — ווען עס שפּאַרט דאָס בלוט,
ווי פון אַ פלאש דער ווײַן...
אַזוי אָ האָט דער קראַנקער זומער —
האַרבסט — גערעדט,
און קינדער, איבער שוואַרצע, איבער בלאָנדע
קעפּעלעך, געגלעט.

פייערלעכער טרויער

אויסגעזונגען שוין דעם גרינסטן פרילינג,
אויסגערויכערט שוין דעם בלאָסטן חלום, —
לעב איך דורך דעם פייערלעכסטן טרויער:
האַרבסט.

זיבן טעג מיט מיר אויף שוועלן גאָלדענע,
און ס'זיבן נעכט מיט מיר אויף שוועלן זילבערנע,
און רעדן אַלטע קלוגע רייד צו מיר,
פון וואָס עס טריפט מיט קילן שטאַרקן ווייַן:
עס איז דער אויפגאַנג בין־השמשות'דיק,
און אַלץ, וואָס קומט, איז נאָר אויף דורכצוגיין,
און אַלץ, וואָס גייט אַוועק. איז שיין און נאָנט
פון ווייט,
און ס'צינדט אַ ליכט זיך אָן —
ווען ס'לעשט אַ ליכט זיך אויס...

טרייסטן טעג און נעכט מיך אָט אַזוי,
און ס'פּאַלן רייד, ווי בלעטער פונעם בוים,
און לייגן זיך אַוועק פאַר מיינע פיס,
און שטאַרבן מיט אַ שטראַלנדיקן טויט.

אויסגעזונגען שוין דעם גרינסטן פרילינג,
אויסגערויכערט שוין דעם בלאָסטן חלום —
לעב איך דורך דעם פייערלעכסטן טרויער:
האַרבסט.

נישטאָ אַזאַ האָב

נישטאָ אַזאַ האָב ווי דאָס כּישוף־וואָרט: גליק —
ס׳האָט זיך יעדער זיין ברונעם, זיין עמער, זיין שטריק,
און לאָזט אין־דער־טיף זיך אַן עמער אַראָפּ —
מוז איבערן ברונעם דאַן הענגען אַ קאָפּ,
און ס׳מוזן אין האַלדז פונעם ברונעם, צוויי הענט
זיך וואַרפן, זיך רייסן אַזוי ווי פון פענט,
און ס׳מוזן צוויי אויגן אויך דאָרשטיקערהייט
אַראָפּקוקן טיף אינעם שאָטן פון טויט,
און ס׳מוז אַמאָל טרעפן (די שעה זאָל נישט זיין),
אַז ס׳פאַלט ווער אין אייגענעם ברונעם אַריין
און קומט צו דער שוועל פון זיין הויז נישט צוריק.
ס׳האָט יעדער זיין ברונעם, זיין עמער, זיין שטריק.

יוגנט

ווי אַ הירש אין דער נעץ פון אַ גאָלד־גרינעם וואַלד —
לויפט די יוגנט אַרום און לויפט דורך, און פאַרפאַלט,
און לאָזט איבער אַ גאָלדענעם שטויב אין־דער־לופט,
און אַן אָפּהילך אַ ווייטן, וואָס וועקט און וואָס רופט,
ווי געשאַלט וואָלט אַ האָרן ווו, ציטעריק, באַנג,
און מבשר געווען דעם העלסטן פאַרגאַנג,
און דעם סוף פון אַ יונג־בלאָנדן טאָג, פון די טעג,
וואָס זיי קערן זיך קיינמאָל נישט אום שוין פון וועג,
און פאַרגייען אַזוי ווי די זונען אין וואַלד —
ווו די יוגנט לויפט דורך ווי אַ הירש, און—פאַרפאַלט.

געבוירט פון אַ ליד

געבוירט פון אַ ליד, איז געבוירט פון אַ קינד,
וואָס אַ מאַמע באַרירט און טאַפּט אָן אין־דער־בלינד,
ביי דעם צאַפּל און שטויס אינעם לייב, וואָס
עס טוט —
ניין חדשים אַזוי אויסגעטראָגן אין בלוט.

אַ ליד איז אַ קינד, איז אַ קינד פון געמיט,
און עס קומט ווי אַ פּרוכט: מיט אַ ריס, מיט שניט,
מיט אַ ווונדיקן פאַל צו די פיס פונעם שטאַם,
אַ דערנערטע מיט זאַפט, און נישט אייננמאָל —
מיט סם.

אַז מען וועגט

אַז מען וועגט דאָס וואָרט מיט גאָלד און זילבער —
איז עס דורכגעלייטערט, ריין און קלאָר,
און דאָס ליד איז קורץ און ליכטיק, גליאיק,
ווי אַ פאַלנדיקער מעטעאָר.

אַז מען וועגט דאָס וואָרט מיט גאָלד און זילבער —
נעמט מען אויף דעם שטורעם, רואיק, שטיל,
ווי אַ פולע זאַנג נעמט אויף די קאָסע,
און די שווערע מילשטיינער אין מיל.

ס׳בינדט יעדן וואָס

ס׳מינדט יעדן וואָס, ס׳בינדט יעדן עפּעס, אָדער ווער.
נישט לייכט איז זיין אַ הפקר־מענטש, א וואַגאַבונד ;
די איינזאַמקט פֿאַלט אויף אויף אַ מתבודד שווער,
און ס׳וויל זיך צובינדן צו וועמען — אויך אַ הונט.

זוכט יעדער איינציקער אַ נאָענטן זיך צו,
אַ שטיין אַן עלנטער, געפינט זיך אויך זיין שטיין,
אַ יעדער נויטיקט זיך אַמאָל אין שוץ און רו,
א יעדן שרעקט אַמאָל דאָס זיין מיט זיך אַליין.

ווייטן

ווייל ס'זענען ווייטן דאָ,
אַ ווייטקייט — רויט,
אַ ווייטקייט — בלאָ,
און שוואַרץ —
פאַרכאַפּט עס אָפּט אַזוי דאָס אויג,
פאַרכאַפּט עס אָפּט אַזוי ביים האַרץ,
און ס'ציט, און ווייסט אַליין נישט וואוהין,
און ס'נאָגט, און ווייסט אַליין נישט, וואָס עס נאָגט,
די בענקשאַפט רייסט,
די בענקשאַפט טראָגט,
און ס'ברומט זיך פון־דער־טיף אַ ניגון אויס,
ווי ס'וואָלט דאָס האַרץ געוואָלט אַרויס, אַרויס...

ווייל ס׳זענען וועגן דאָ,
ווי אָדערן אַ קניפּ,
צעלאָפן אין־דער־ווייט —
איז יעדער וועג דיר ליב,
און ס׳בלייבט אַ מענטש נישט איינמאָל
ווי אַ קינד פאַרלוירן שטיין
אין מיטן אַלע וועגן,
אַזוי נישטיק, אַזוי קליין,
צו אַלע סוף׳ן וועלט געווענדט
די אויסגעשטרעקטע הענט,
ווי פליגל פון אַ ווינט־מיל,
וואָס האָט אויפגעהערט צו גיין.

געזעגענונג

ווי פריידיק ס'איז דאָס נאָענטע באַגעגענען, —
איז טרויעריק און שווער דאָס זיך געזעגענען.
געזעגענונג איז זון־פאַרגאַנג
און טויט, וואָס שטראַלט;
געזעגענונג איז — פּחד־שפּרונג
פון הירש אין וואַלד;
געזעגענונג, איז דעמערונג
און ווידער־קול,
און ס'פּייפן פון אַ פייפיאָל,
וואָס רופט די טשערעדע צונויף —
די נאַכט אין וועג נישט צו באַגעגענען.
נישטאָ קיין טרויריקערס ווי — זיך געזעגענען.

זאָגט מיר...

זאָגט מיר, שטענדיק פריילעכע מאַטראָזן,
זאָגט מיר, קאַפּיטאַנען אַלט־געניטע,
זאָגט, פאַרוואָס, ווען ס׳גייען אָפּ די שיפן,
רעווען זיי ווי אָקסן צו דער שחיטה...

זאָגט מיר, כוואַליעס, זאָג מיר ים, דו גרויסער,
זאָגט מיר, שטורעם־טרעגער: אַלבאַטראָסן,
זאָגט, פאַרוואָס, ווען ס׳פּאַלט די פרייד פון אָנקום,
הייבט זיך אויף דער טרויער פון פאַרלאָזן...

אַ מענטש ווען ער לאַכט

אַ מענטש ווען ער שמייכלט,
אַ מענטש ווען ער לאַכט —
זעט ער מענטשלעכער אויס,
און אויך שענער אַ סך ;
נאָר ס'לאַכט זיך נישט שטענדיק,
די שיינקט אַליין —
ווען זי טרויערט און וויינט,
איז זי אויכעט נישט שיין.

צווישן טויט און לעבן

דעם אָנדענק
נאָך פּסח סאַפּאָזשניקאָוון

א

אַ קראַנקן אין שפּיטאָל איז אויך די זומער־נאַכט
צו לאַנג —
ווען ס׳קראַנקנבעט איז אים אַ שיף אין וואַקלדיקן
גאַנג —
געטראָגן און געשלאָגן פונעם כוואַליקן געברויז,
וואָס שליידערט זי און לאָזט זי פון געווירבל
נישט אַרויס.

אַ קראַנקער אין שפּיטאָל, אַזאַ וואָס ליגט אין
ווונד און ווייט
אַ שלאָפלאָזער — קוקט אויס ביי נאַכט דאָס ליכט
פון טאָג — אַזוי
ווי ס׳קוקט אַ ים־קראַנקער אין שטורעם,
זיינע אויגן אויס —
צו זען ווי ס׳שיילט פון ווייט אַ ברעג, פון נעפּל
זיך אַרויס.

ב

אין שפּיטאָל פּאַראַנען איז אַ פרויען־קלעניק
אויף געבערן
און, אַ קילשטוב ווו מען זעט געשטאָרבענע
אַרונטערטראָגן.
טרעפט, אַז ווען פון קליניק לאָזט אַ ניי־געבוירן
קינד זיך הערן —
הערט מען אונטן, אין שפּיטאָלהויף ערגעץ, עמעצן
באַקלאָגן...

פאַלן אָפּטמאָל אויפן האַלדז זיך, גרויסע פרייד
מיט טיפן טרויער.
ס׳טרעפט, אַז ווען אַ מאַמע טראָגט מיט גליק אַהיים
דאָס לעבן, ס׳נייע —
עפנט דער שפּיטאָלהויף, צו אַ הינטערגאַס,
אַ הינטערטויער,
און ער לאָזט אַרויס, אויף נישט באַמערקט־צו־
ווערן — אַ לויה...

די באַלאַדע פונעם טויט

צום אָנדענק לייב מלאָד'ן

ווי ס'לעבן — אַלט איז די באַלאַדע פונעם טויט,
עס איז נישטאָ אַזאַ, וואָס האָט זי נישט געהערט,
עס איז נישטאָ אַזאַ, וואָס האָט נישט ווען באַגלייט
צו רו צו אייביקער, וואָס ליגט אין שויס פון דר'ערד.

דאָס פּנים פונעם טויט איז יעדן שוין באַקאַנט,
ס'האָט יעדער עס אַמאָל אין לעבן שוין געזען,
נישט איינער איז געווען שוין נאָנט פון טויטן־לאַנד
פונוואַנען קיינער קומט נישט זאָגן: כ'בין געווען.

ווי ס'לעבן — אַלט איז די באַלאַדע פונעם טויט,
דאָך טרעפט אַ טויט־פאַל שטענדיק, ווי אַ שווערער
שטיין,
און ס'איז פאַר צער און וויי אַמאָל אַ לעבן גרייט
אַליין זיך אָנוואַרפן דעם טויט, און פרי פאַרגיין.

נישטאָ אַזאַ, וואָס האָט נישט ווען דעם טויט באַרירט,
באַרירט אים במחשבה, קלאָר און קילערהייט,
און נאָכגעגאַנגען אים, ווי פאַר דער האַנט געפירט
צום לעצטן שוואַרצן טויער פון פאַרגענגלעכקייט.

דער טויט, דער דערלייזער

דעם אָנדענק נאָך ליובאַ געלטשינסקאַ

ווערט דאָס לעבן אומדערטרעגלעך שווער —
ווערט לייכט דאָס שטאַרבן.
האָט זי אויף דערלייזונג — זיך אַליין צום טויט
געצויגן.
און ווי זוניק העלע זעקס און צוואַנציק גאַרבן —
זעקס און צוואַנציק יאָר, דערלאַנגט אים, מיט
פאַרמאַכטע אויגן.

האָט דער טויט גענומען זיי און זיי אַרויסגעטראָגן
אויף אַ טראָג־בעט אויף אַ שוואַרצן, פונעם
טויטן־בנין —
ווען אין דרויסן האָט געוואַרט אַ שוואַרצער
טויטן־וואָגן
און אַ שטילער, טרויעריקער, נאָנטער, קאַרגער מנין...

זעלטן, ווען ס'דערגייט־ווער צו דער טיף פון יענעמס
ליידן —
צו דערכאַפּן אים ביים ראַנד פון אָפּגרונט — אין
זיין וואַקל;
ווער זאָל וויסן, ווער עס טראַכט, אַליין זיך
אונטערשניידן,
נאָכן מאַכן יונג, ווי זי — דעם פינצטערן סך־הכל.

איז געוועזן מער נאָך פון באַשיידן — איר לויה.
פון די נאָנטסטע — האָבן נישט באַגלייט זי
טאַטע־מאַמע,
ווייל זיי האָבן, ווי אַ פויגל זי געלאָזט אַ פרייע
אַפפליען אַן זיי, צו ווייטן, איבער זיבן ימען...

האָט מען שטיל אַרויסגעפירט זי אויפן בית־הקברות,
און געטראָגן זי אויף זיינע זייטיג שמאָלע שטעגן,
ביי אַ שטיל גערייד פון איבערגעבן זיך די סברות
וועגן דעם, וואָס איר געקאָנט האָט צו דעם טויט
באַוועגן.

ביי אַ קבר, וואָס האָט אָפּגעוואַרט זי פריש און אָפן —
האָט אַ פרעמדע קלאָגערן, דער מאַמען איר
פאַרטראָטן,
האָבן פרעמדע הענט זי, ווי אַ קינד אַן איינגעשלאָפן
לייכט אַראָפּגעלאָזט, און — זעקס און צוואַנציק
יאָר פאַרשאָטן.

פּאַרוואָס

פּאַרוואָס איז אַלץ אַזוי שיין ביים פאַרגיין ?! ...
פאַרוואָס ווען דער טאָג ציט פאַרנאַכט זיך צוריק
מיט אַ זוניק פאַרזונקענעם קאָפּ צום פאַרפאַל,
און נעמט פון די ווענט דאָס ליכט מיט זיך מיט —
צינדן שויבן זיך אָן,
צינדן אויגן זיך אָן
מיט דער לעצטער צעשטראַלונג פון ערב פאַרגיין...

פּאַרוואָס האָבן פּיס ליב צו שאַרן אין קופּעס
פון האַרבסטיקע בלעטער
ביי נאַקעטע שטאַמען,
און אוירן — צו הערן דעם טרוקענעם שאַרך,
וואָס דערמאָנט אָנעם אייגענעם וואַלד־רויש פון לעבן,
און הענט — זיך צו שפּילן מיט זיי,
ווי מיט העלע זכרונות פון אייגענער בלי־צייט...

פּאַרוואָס איז אַ מענטש אַזוי ריין, אַזוי שיין אויפן
קראַנקן־בעט,
ווען ער באַהאַלט אין געלעגער דעם ווייטאָג,
און שמייכלט מיט וואַרעמען אומעט צום נאָנטן,
און שטיל איז זיין וואָרט,
ווי דער וואָרק פון אַ טויב,
און די רייד, אַזוי טיף,
אַזוי קלוג ווי די וועלט,
און דער בליק, אַזוי קלאָר, ווי דער שניי אין דער זון...
פאַרוואָס איז אַלץ אַזוי שיין ביים פאַרגיין ?!...

* *
*

פון גאָרנישט געוואַרעמט, פון גאָרנישט דערהויבן —
איז, ווי זאָל מען זינגען און ליבן און לויבן —
אַז אַלץ אַרום דיר, איז צעפּרעסן פון קינאה,
אַז אַלץ אַרום דיר, איז מיט אויפרייס פון שינאה,
אַז פרעמד איז דיר אייגנס און ווייט דיר — אַ קרוב,
אַז ס'איז פאַר אַ ברודער — אַ ברודער נישט ערוב,
אַז ס'וואָרט איז קיין וואָרט נישט — פאַרטויבט
פון די גלעקער
אויף וועלכע עס רעדט וועגן יושר — דער שקר, —
איז ווי זאָל מען זינגען, און ווי זאָל מען לויבן —
פון גאָרנישט געוואַרעמט, פון גאָרנישט דערהויבן.

מיין וועג

כ׳בין דורכגעגאַנגען שוין מיין גאַנצן וועג כמעט —
אַ דערנער־וועג מיט פּיין און צער און, מיט געשלעג
פאַר אַלע די, וואָס האָבן אויך, ווי איך, געהאַט
דעם זעלבן פינצטערן און אויסגנאַגלאָזן וועג. —

דאָך, האָב איך נאָך נישט אויפגעגעבן דעם געדאַנק
פון וועלן זען אַ וועלט אַזאַ — ס׳זאָל זיין כדאי
אין איר צו לעבן און צו זינגען דאָס געזאַנג,
וואָס זינגען קאָן עס נאָר אַ פויגל אויף־דער־פריי...

מיין תפילה

גאָט, מיין גאָט,
צו וועמען כ'שיק מיין מאָרגנלויב
און אָוונטדאַנק,
פאַר יעדן טאָג פון זיין;

גאָט, צו וועמען כ'שיק
מיין איינזאַם שטיל געזאַנג,
ווען כ'קוש פון דר'ערד דעם שטויב,
און הייב זיך אַ געלייטערטער פון פיין;

גאָט, מיין גאָט,
פאַר וועמען כ'גיי אזוי אין שווערן שפאַן;
כ'בין גרייט ויף זיך צו נעמען
אַלץ וואָס איז פאַראַן —
פאַר ליב,
נאָר כוח, כוח גיב...

אינהאַלט:

מיט זיך

מיט דער וועלט

ISBN:0-657-13024-9